

УДК 82–312.6.09 (Бег'беде)

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.30.54>

**ПРОЕКЦІЯ АВТОРСЬКОГО ОБРАЗУ
ЧЕРЕЗ ФІКЦІОНАЛЬНИЙ ДИСКУРС У ТРИЛОГІЯХ ФРЕДЕРІКА БЕГ'БЕДЕ
ПРО МАРКА МАРРОНЬЄ ТА ОКТАВА ПАРАНГО**

**PROJECTION OF AUTHOR'S IMAGE THROUGH FICTIONAL DISCOURSE
IN FREDERIC BEIGBEDER'S TRILOGIES
OF MARC MARRONIER AND OCTAVE PARANGO**

Парамонов Б.І.,*orcid.org/0000-0002-0613-5761**аспірант кафедри романо-германської філології**Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*

У статті досліджено актуальні тенденції автобіографічного письма у сучасній французькій літературі, зокрема в контексті автофікціональності, з фокусом на творчості Фредеріка Бег'беде. Ґрунтуючись на впливі різних дослідницьких течій, таких як сюрреалізм, Новий роман і лаканівський психоаналіз, звертається увага на механізми проєкції авторського образу через персонажів власних творів. Досліджуються персонажі романістики Фредеріка Бег'беде Марк Марроньє та Октав Паранго, виявляються зв'язки між їхнім життєвим досвідом та світоглядом Фредеріка Бег'беде, висвітлюються його погляди на сучасне суспільство та культуру. За допомогою інтерв'ю та творів в яких образ справжнього Фредеріка Бег'беде є центральним, простежується прямий зв'язок автора з його фікційними проєкціями. Аналізується як особисті переживання та соціокультурні спостереження Бег'беде транслюються через створених ним персонажів і фікціональні сюжети, стимулюючи читачів до критичного осмислення сучасних соціальних явищ. В трилогії Марка Марроньє розглядається занепад цінностей богемної спільноти та питання людської екзистенціальної кризи, а фікційний образ Октава Паранго надає гострі коментарі щодо культурних, соціальних і політичних наслідків рекламної індустрії та споживчого капіталізму. Дослідження проливає світло на динаміку сучасної літератури, виявляючи ключові моменти взаємодії між особистістю автора та вигаданими світами, які він конструює. Пропонуються нові перспективи у вивченні авторської проєкції в літературі, закликаючи дослідників до глибшого розуміння взаємодії між літературою, ідентичністю та соціокультурним дискурсом у сучасному світі. Матеріал статті сприяє подальшому розгляду питань проєкції авторського образу на сприйняття та реакції читачів; впливу психоаналітичних теорій на взаємодію між особистим досвідом автора та його літературної творчості; процесів адаптації та інтерпретації авторських творів у різних культурних та мовних середовищах; ролі авторства та особистої ідентичності у цифровій епосі, включно з впливом соціальних медіа і цифрових платформ на процеси самовираження та літературної творчості.

Ключові слова: сучасна французька література, Фредерік Бег'беде, ідентичність, автофікціональність, автообраз.

The article examines current trends in autobiographical writing in modern French literature, particularly in the context of autofiction, with a focus on the works of Frédéric Beigbeder. Based on the influence of various research currents, such as

surrealism, the New Novel and Lacanian psychoanalysis, attention is paid to the mechanisms of the projection of author's image through the characters of his own works. The characters of Frédéric Beigbeder's novels *Marc Marronnier* and *Octave Parango* are studied, the connections between their life experiences and Frédéric Beigbeder's worldview are revealed, and his views on modern society and culture are highlighted. With the help of interviews and works in which the image of the real Frédéric Beigbeder is central, the direct connection of the author with his fictional projections is traced. It is analyzed how Beigbeder's personal experiences and socio-cultural observations are transmitted through the characters and fictional plots he created, stimulating readers to critically analyze contemporary social phenomena. Marc Marronnier's trilogy deals with the decline of bohemian values and the question of human existential crisis, while Octave Parango's fictional character provides sharp commentary on the cultural, social and political consequences of the advertising industry and consumer capitalism. The study sheds light on the dynamics of modern literature, revealing key points of interaction between the author's personality and the fictional worlds he constructs. New perspectives are offered in the study of authorial projection in literature, calling researchers to a deeper understanding of the interaction between literature, identity, and sociocultural discourse in the modern world. The material of the article contributes to further consideration of the issues of the projection of the author's image on the perception and reactions of readers; the impact of psychoanalytic theories on the interaction between the author's personal experience and his literary creativity; the processes of adaptation and interpretation of author's works in different cultural and linguistic environments; the role of authorship and personal identity in the digital age, including the impact of social media and digital platforms on the processes of self-expression and literary oeuvre.

Key words: modern French literature, Frédéric Beigbeder, identity, autofiction, autoimage.

Постановка проблеми. Інтерес до автобіографічних жанрів у Франції почав набирати актуальності ще з ХХ століття. До 1960-х років увага до письма від першої особи посилилася в контексті розквіту структуралізму і радикальної переоцінки ролі автора в літературі. У 1986 році Ален Роб-Грійє виступив із текстом під назвою «Я завжди говорив тільки про себе», а в 1990-х роках на конференції «Текст та інтертекст» у Лондоні представив доповідь під назвою «Від Нового роману до Нової автобіографії» [1, с. 8]. На думку Ізабель Грель, автофікція розвивалася під впливом сюрреалізму, постструктуралізму, а в контексті Нового роману виникли дискусії про форму і значення автобіографічного письма [15, с. 10]. Дослідниця також зазначає, що автофікція Сержа Дубровскі (родоначальника терміна «автофікція») тісно пов'язана з лаканівським психоаналізом і новим розумінням психоаналітичного знання як у фікційному тексті, так і в глобальній культурі. Тим самим порушилося питання про способи проєкції авторського образу за допомогою власне фікційних творів. Цей феномен транслює комплексну взаємодію між особистим досвідом, власною ідентичністю та соціальними спостереженнями автора, транслюючи їх через персонажів і всесвіт, яких він конструює, щоб, найчастіше, заторкнути питання, які часом важко або соромно порушити безпосередньо через суто авторський дискурс.

Аналіз досліджень та публікацій. Для дослідження питання жанру автобіографії та автофікції ми взяли за основу наукові розвідки Філіпа Лежена [16; 17] та Сержа Дубровскі [11; 12; 13]. Для детального розгляду «Нової автобіографії» та підходів до пошуку суто авторського в автофікційному дискурсі ми зверталися до робіт дослідників Ізабель Грель [15], Філіпа Гаспаріні [14], Алана Роб-Грійє [3], Тетяни Черкашиної [1; 2], Жан-Франсуа Кьянтаретто [10]. Проаналізовано фік-

ційну творчість Фредеріка Бегбеде в рамках його трилогії про Марка Марроньє та Октава Паранго («*Mémoires d'un jeune homme dérangé*» [8], «*Vacances dans le coma*» [9], «*L'amour dure trois ans*» [6], «*99 Francs*» [4], «*Au secours pardon*» [5], «*L'Homme qui pleure de rire*» [7]).

Мета дослідження. Розкриття механізмів проєкції авторського образу Фредеріка Бегбеде через літературних персонажів Марка Марроньє («*Mémoires d'un jeune homme dérangé*», «*Vacances dans le coma*», «*L'amour dure trois ans*») та Октава Паранго («*99 Francs*», «*Au secours pardon*», «*L'Homme qui pleure de rire*»), висвітлюючи вплив особистого досвіду на оповідні структури та суспільну критику в його трилогіях, з метою просування глибшого розуміння сучасної літературної динаміки та її взаємодії із соціокультурними реаліями.

Виклад основного матеріалу. Філіп Гаспаріні зазначає, що спроби проєкції власного образу за допомогою фікціональних творів можна простежити вже в 1950–1960-х роках. «Дзеркало, що повертається» (1985) Алена Роб-Грійє, «Коханець» (1984) Маргеріт Дюрас та «Георгіки» (1981) Клода Симона можна розглядати як романи, що відступають від звичної форми мемуарів, але переосмислюють автобіографічні праці авторів, опубліковані в ранні періоди. Ця спроба перегляду власного фікціонального образу відзначає період активних пошуків нових способів представлення себе в літературі, що відбуваються й донині.

Сучасна література також має безліч прикладів, коли автори намагаються проєктувати себе в персонажах власних творів. Особливо ця тенденція, як і загалом прихильність до автобіографічних і автофікційних жанрів, простежується у Франції. Одним з найяскравіших прикладів є творчість сучасного французького автора Фредеріка Бегбеде. Авторська особистість Бегбеде тісно

переплітається з його критичним і сатиричним підходом до аналізу сучасних соціальних конструкцій і людської поведінки. У своїх романах, есе і коментарях він використовує гострий і проникливий стиль, який розкриває основні абсурдності та суперечності, що переважають у структурі сучасного суспільства. Його роботи часто слугують відображенням особливостей людської натури та складнощів самоусвідомлення в дедалі більш комерціалізованому й технологічно орієнтованому світі. Бегбеде, відомий своєю провокаційною поведінкою, відвертими коментарями про сучасне суспільство, культуру та систему цінностей, на пряму вплітає власний досвід і погляди в характер і світогляд своїх фікційних персонажів. Через дослідження персонажів Марка Марроньє та Октава Паранго наш аналіз розкриває засоби, якими літературні персонажі Бегбеде віддзеркалюють і певною мірою видозмінюють елементи його власної ідентичності та системи поглядів. Аналізуючи траєкторію персонажів на тлі публічного іміджу Бегбеде та його особистих ідеологій, можна простежити складну синергію між проекцією образу автора та вигаданими персонажами, що населяють його літературний всесвіт. Через дослідження творчості Бегбеде цей аналіз сприяє глибшому розумінню ролі особистості у створенні та інтерпретації літературних творів, тим самим підкреслюючи взаємодію між художньою літературою та авторською саморепрезентацією.

Для виявлення взаємозв'язку між реальним образом Фредеріка Бегбеде та його літературними персонажами Марком Марроньє й Октавом Паранго ми звертаємося до творів, де він виступає як головний герой, як-от «Windows on the world» (2003), «Французький роман» (2010), «Un barrage contre l'Atlantique» (2022), «Confessions d'un hétérosexuel légèrement dépassé» (2023), а також до багатьох його інтерв'ю, в яких він явно вказує на схожість своєї особистості з створеними ним персонажами.

Завдяки ретельному вивченню розвитку характеру Марка Марроньє на перший план виходять помітні паралелі між особистим досвідом, переконаннями та філософськими дослідженнями Фредеріка Бегбеде. Мандрівка Марка Марроньє віддзеркалює екзистенціальні кризи та соціальні розчарування, які часто пронизують власні роздуми Фредеріка Бегбеде. Починаючи зі «Спогадів пришепелуватой молодой людини» (1990), Марк Марроньє постає перед читачами як невдаха в коханні, загрузлий в алкоголь та позбавлений віри в себе і весь світ. Цей образ тісно переплітається з характеристиками самого Фредеріка

Бегбеде, відомого своїм розгульним способом життя в момент написання роману і скандальними висловлюваннями. До такого способу життя персонажа примушує професія світського хронікера, який викриває не тільки власні проблеми, а й звичаї богомного суспільства. Як і Марк Марроньє, справжній Фредерік Бегбеде був світським журналістом для таких журналів, як «Elle», «Paris Match», «Voici ou encore VSD», що підкреслює міцний зв'язок із власною фікційною проекцією. Попри любовні невдачі, зрештою, він знаходить жінку всього його життя – Анну, і наприкінці твору одружується з нею. Сам письменник у 1991 році одружився з французькою телеведучою Діаною де Мак Магон, немов наслідуючи власного персонажа.

У романі «Відпустка в комі» (1994) Фредеріка Бегбеде продовжує свою сатиру на французьку еліту ще в більш гострому і витонченому вигляді, показуючи контраст між гламурним виглядом, створеним за допомогою піару, істинною деградацією і бездушням. Марк Марроньє в цій частині трилогії стає уособленням автора, відображаючи його власне невдоволення світом навколо себе і його протест проти безглуздості сучасної культури. Повністю загубивши себе в такому способі життя, наприкінці роману рятівну руку простягає його дружина Анна.

У романі «Кохання живе три роки» (1997), Марк Марроньє знову виступає як головний герой, що пише світську хроніку. У цій частині трилогії він стає прикладом авторської ідеї про скінченність кохання, втрати інтересу до партнера через визначений час. Ця тема пронизує сюжет усієї трилогії, підкреслюючи переконання Фредеріка Бегбеде в скороминущому характері людських стосунків і вічному прагненні до нових стимулів. Для Марка Марроньє «шлюб – це ікра на сніданок, на обід і на вечерю: тим, що обожаєш, теж можна об'їстися до нудоти» [6, с. 61], проте він підсумовує: «Щоб кохання було вічним, достатньо забути про час» [6, с. 225]. Зв'язок автора і його фікційної проекції підтверджується тим фактом, що в період написання книги в 1996 році Фредерік Бегбеде розлучився зі своєю першою дружиною – Діаною де Мак Магон, як і Марк Марроньє зі своєю дружиною Анною.

Усі три твори являють собою різку сатиру на сучасне суспільство і його цінності, пронизану особистими одкровеннями автора, перенесеними на сторінки його літературних творів. Марк Марроньє, як архетип сучасного світського життя, слугує не лише об'єктом критики та роздумів, а й дає змогу Фредеріку Бегбеде висловити свої

внутрішні боротьби й протиріччя, що робить його трилогію не лише сатиричним описом богомного життя, а й поглибленим дослідженням людської психології й одвічних сутнісних питань.

Дослідження оповідної траєкторії трилогії Октава Паранго розкриває основні перетини між професійним досвідом Фредеріка Бегбеде, ідеологічними поглядами та прихованими тематичними течіями романів. Досвід Октава Паранго в рекламній сфері пропонує читачам можливість поглянути на роздуми Фредеріка Бегбеде щодо впливу споживацтва, маніпулювання засобами масової інформації та перетворення людських бажань на товар у сучасному суспільстві.

У творі «99 франків» (2000) Октава Паранго, головний персонаж, постає перед читачами як талановитий, але розчарований рекламник, що веде безглуздий спосіб життя, занурений у світ кокаїну, проституції та нестримних авантур. Цей образ переплітається з реальним прототипом Фредеріка Бегбеде, який здобув диплом Паризького інституту політичних досліджень, а потім диплом DESS у галузі реклами та маркетингу в CELSA – Вищій школі інформації та комунікацій. І після цього він працював у сфері рекламного бізнесу копірайтером у таких компаніях, як BBDO, TWA, Young and Rubicam та інших. Ще одним референсом, що підтверджує схожість автора та його фікційної проєкції, є слоган «М-м-м, «Данон»», який Фредерік Бегбеде створив для молочної компанії «Данон» – у романі «99 франків» назву компанії змінено на «Манон», а слоган залишився тим самим. Октава Паранго, як і його творець, висловлює критику суспільства споживання, оголюючи порожнечу і безглуздість матеріального достатку – «Все минає і все продається. Людина – такий самий товар, як і все інше, і в кожного з нас свій термін придатності» [4, с. 6]. Він критично висвітлює рекламний бізнес з його поверхневим блиском і моральною порожнечою, залишаючи читачам відчуття смутку й нереальності. Як персонаж, він прагне втечі від загальноприйнятих норм та ідеалів, часом навіть ступаючи на протизаконну стежку. Його вибори та вчинки часто призводять до негативних наслідків, зрештою приводячи його за ґрати. Проєкція також простежується в тому, що метою Октава Паранго було звільнення безпосередньо керівництвом компанії, щоб отримати виплату, адже після виходу роману «99 франків» Фредеріка Бегбеде також звільнили з Young and Rubicam.

У творі «Ідеаль» (2007) назва якого є референсом у бік компанії «L'Oreal», куди наймають Октава Паранго, що вийшов із в'язниці,

головного персонажа показують як людину, що нездатна виносити уроки зі своїх помилок. Він постійно занурюється в повторювані сценарії, намагаючись втекти від власної реальності, тим самим твір залишає відчуття трагедії. Нездатність Октава Паранго робити правильні висновки тягне за собою безцільність і порожнечу його життя, що є головною темою, зачепленою в романі. Октава Паранго, який уособлює прагнення до ідеалу краси, представляє ці прагнення через порівняння фешн-індустрії з фашизмом: «Так, мені соромно бути підлим расистом і фешнфашистом» [5, с. 39]. Проте, через подібний аналіз свого фікційного образу, автор наголошує на тому, що важливо бачити не тільки зовнішню упаковку, а й внутрішній зміст людини. В «Ідеаль» Октава Паранго показується більш щирим, ніж у попередньому творі. Через образ головного персонажа автор роману домагається актуальності та емоційної чуйності читача на теми безнадійності людської природи.

У «Людині, яка плакала від сміху» (2020) Фредерік Бегбеде представляє свого героя Октава Паранго, який вже постарів і втратив останні ілюзії. Ця книга являє собою не тільки спогади про безтурботну молодість, а й соціально-політичне дослідження взаємодії культур і впливу реклами на спосіб життя в сучасному світі. Октава Паранго стає своєрідним аналітиком, що розглядає події та тенденції в суспільстві. Особливу увагу приділено впливу медіа, реклами та політичних структур на поведінку і мислення людей. Автор підкреслює, як гумор перетворюється на зброю в руках влади, послаблюючи розумові здібності людей. «Гумор стає банальним і перестає бути смішним. Надлишок жартів вбиває жарту, тож політкоректність, зрештою, бере гору над глузуванням» [7, с. 92]. Роман також описує політичних діячів та їхній вплив на суспільство, висвітлюючи теми, такі як медійна маніпуляція та соціальна апатія. Фредерік Бегбеде чудово розуміється на медійній тематиці, оскільки 2002 року виступав консультантом кандидата в президенти Робера Ю, а також мав досвід телеведучого власних передач. Таким чином, образ Октава Паранго є ключовим фокусом книги, представляючи його як зрілого аналітика, розглядаючого проблеми сучасного суспільства.

Завдяки критичній оцінці характеру Октава Паранго читачі отримують уявлення про багатогранні погляди Фредеріка Бегбеде на рекламну індустрію та її культурні, соціальні й політичні наслідки, спонукаючи замислитися про результати повсюдного споживацтва та етичні дилеми, притаманні просуванню товарів масового ринку.

Дослідження нагальних тем у трилогіях Марка Марроньє та Октава Паранго підкреслює постійний зв'язок Фредеріка Бегбеде з екзистенціальними кризами, соціальним розчаруванням і пошуком автентичності в дедалі комерціалізованому й споживчому світі. Ці теми слугують спільними сполучниками для двох трилогій, підкреслюючи безперервні рефлексії Фредеріка Бегбеде щодо становища людини та складнощів сучасної культури і їхню проекцію через літературу.

Висновки. Дослідження персонажів трилогій Фредеріка Бегбеде Марка Марроньє й Октава Паранго проливають світло на питання проекції авторського образу автора через власних фікційних персонажів. Вивчаючи взаємодію між особистим досвідом Фредеріка Бегбеде, суспільною критикою та оповідними траєкторіями його персонажів, наше дослідження виявило нюанси, якими автор відображає свій образ у всесвітах

власних творів. Дослідження проекції образу автора через літературу слугує ключовим чинником для усвідомлення динаміки сучасної літератури. Заглиблюючись у перетин особистої ідентичності та літературної творчості, цей аналіз підкреслює глибоку роль авторських рефлексій у формуванні оповідних конструкцій і залученні читачів до критичних міркувань про хитросплетіння сучасного суспільства. Оскільки сфера літературного аналізу продовжує розвиватися, залишається вдосталь можливостей для подальшого дослідження комплексних стосунків і взаємозв'язків між особистістю автора та вигаданими світами, які він конструює. Продовжуючи дискусію щодо авторської проекції у власних фікційних персонажах у літературі, дослідники можуть сприяти глибшому розумінню динамічної взаємодії між літературою, ідентичністю та соціальним дискурсом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Черкашина Т. Містифікація власного життя у літературі autofiction. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Філологічні науки»*. 2008. № 19. С. 148–154.
2. Черкашина Т. Співвіднесення фактуального та фікціонального в жанрах автобіографічного письма. *Філологічні трактати*. 2015. Т. 7, № 4. С. 167–174.
3. Allemand R.-M. Robbe-Grillet au Mesnil: images et représentations de la Nouvelle Autobiographie. *Caractères* 1992. № 7. P. 8–13.
4. Beigbeder F. 99 francs. Paris : Grasset, 2000. 288 p.
5. Beigbeder F. Au secours pardon. Paris : Grasset, 2007. 324 p.
6. Beigbeder F. L'amour dure trois ans. Paris : Grasset, 1997. 232 p.
7. Beigbeder F. L'Homme qui pleure de rire. Paris : Grasset, 2020. 320 p.
8. Beigbeder F. Mémoires d'un jeune homme dérangé. Paris : La Table ronde, 1990. 150 p.
9. Beigbeder F. Vacances dans le coma. Paris : Grasset, 1994. 238 p.
10. Chiantaretto J.-F. De l'acte autobiographique: le psychanalyste et l'écriture autobiographique. Seyssel : Éditions Champ Vallon, 1995. 293 p.
11. Doubrovsky S. Autobiographie/vérité/psychanalyse. Baltimore : Johns Hopkins university press, 1980. Vol. 20. № 3. P. 87–97.
12. Doubrovsky S. Je ne cherche aucune absolution, mais un partage: entretien avec Jean-François Louette. Paris : Temps modernes, 2001. P. 210–218.
13. Doubrovsky S. Le Monstre. Paris : Grasset, 2014. 1696 p.
14. Gasparini Ph. Autofiction. Une aventure du langage. Paris : Seuil, 2008. 352 p.
15. Grell I. L'Autofiction. Paris : Armand Colin, 2014. 128 p.
16. Lejeune Ph. Je est un autre : l'autobiographie de la littérature aux médias. Paris : Seuil, 1980. 336 p.
17. Lejeune Ph. Le Pacte autobiographique. Paris : Seuil, 1975. 382 p.